

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34

Telex: 816-436

BD/76/6/88

OPINIE O INSTYTUCJACH I ORGANIZACJACH SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH ORAZ O OSOBACH AKTYWNYCH W ŻYCIU PUBLICZNYM KRAJU

Komunikat z badań

Marzec 1988 r.

Społeczne zaufanie do instytucji i organizacji odgrywających ważną rolę w życiu społeczno-politycznym kraju oraz opinie o ludziach aktywnych w życiu publicznym CBOS bada systematycznie od kilku lat, co pozwala przedstawić wyniki lutowego sondażu na tle rezultatów poprzednich badań przeprowadzanych na próbach dobranych według tych samych reguł¹.

1. Zaufanie do instytucji i organizacji odgrywających
ważną rolę w życiu społecznym i politycznym

Przyjeliśmy, że wskaźnikiem zaufania (bądź jego braku) do określonej instytucji lub organizacji jest odpowiedź na pytanie, czy jej działalność dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami. Z tego punktu widzenia respondenci oceniali kilkanaście różnych instytucji lub organizacji.

Zaufanie co najmniej połowy badanych zyskały w lutym '88: kościół, Sejm, wojsko, Rada Państwa i rząd (tab. 1). W poprzednich sondażach odnotowano większą liczbę instytucji i organizacji, którym ufał przynajmniej co drugi badany. Nie zdarzyło się też, aby mniej było ufających rządowi niż związkom zawodowym. Wyniki ostatniego badania świadczą o poważnych i zarazem niepokojących przemianach w tym zakresie, związanych ze społeczną debatą o drugim etapie reformy oraz z podwyżkami cen na przełomie stycznia i lutego bieżącego roku. Przemiany te zaznaczyły się już w listopadzie ubiegłego roku: w porównaniu z lipcem '87 zmniejszył się wówczas odsetek badanych ufających wszystkim przedstawionym do oceny instytucjom i organizacjom oraz wzrósł odsetek respondentów wyrażających brak zaufania. Najwyraźniej zmniejszyło się społeczne zaufanie do Rady Państwa, rządu, PZPR i Sejmu. Sondaż lutowy wskazuje na pogłębianie się kryzysu zaufania do kluczowych w życiu kraju instytucji i organizacji. I tak w porównaniu z listopadem '87 znacznie (od 5 do 11,5 punkta procentowego) zmniejszyła się liczba ufających rządowi, PZPR, PRON, wojsku i Radzie Państwa (tab. 2). Nieznacznie zmalał

¹ Badanie zrealizowano w dniach 8-14 lutego 1988 r. na ogólnopolskiej losowej próbie udziałowej dorosłej ludności Polski (N=1497).

Tabela 1

w procentach

Instytucje i organizacje	Deklarowany stosunek respondentów według terminów badań														
	VII '86			XII '86			VII '87			XI '87			II '88		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Sejm	75,7	13,6	10,7	79,4	9,3	11,3	78,0	10,1	11,9	70,7	16,7	12,6	69,2	18,5	12,2
Rząd, Rada Ministrów	71,6	18,3	10,1	69,9	17,2	12,9	72,7	15,2	12,1	63,0	24,0	13,0	51,5	34,7	13,8
Wojsko	77,8	13,7	8,5	77,3	12,1	10,6	77,4	9,2	13,4	75,0	13,8	11,2	68,5	16,3	15,1
PRON	53,1	20,9	26,0	52,0	23,0	25,0	52,3	19,9	27,8	46,3	28,4	25,3	38,9	33,8	26,9
PZPR	56,4	26,9	16,7	49,5	30,8	19,7	53,1	26,3	20,6	44,3	37,0	18,7	34,4	45,8	19,6
Kościół	79,6	12,4	8,0	80,0	10,0	10,0	82,0	8,6	9,4	78,8	13,0	8,2	77,1	12,1	10,6
Rada Państwa	72,6	12,6	14,8	71,7	11,5	16,8	76,5	9,4	14,1	64,7	18,2	17,1	59,7	21,1	19,1
Związki zawodowe	57,6	24,3	18,1	56,3	23,9	19,8	50,6	25,1	24,3	47,3	30,5	22,2	52,2	27,9	19,7
MO i resort spraw wewnętrznych	55,7	29,9	14,4	53,8	28,6	17,6	59,5	22,5	18,0	53,0	31,5	15,5	48,8	33,8	17,3
Opozycja	19,3	43,5	37,2	15,8	49,0	35,2	18,3	41,4	40,3	16,3	45,0	38,7	21,4	38,7	39,6
Środki masowego przekazów	60,0	29,7	10,3	48,7	35,7	15,6	54,0	25,0	21,0	52,2	34,8	13,0	57,6	27,7	14,6

a - zaufanie, b - nieufność, c - brak zdania.

a) W lutym '88 informowano badanych, że przez opozycję należy rozumieć przeciwników PZPR. b) W ostatnim badaniu /lutym '88/ pytano o stosunek do telewizji.

odsetek ufających Sejmowi, zwiększył się natomiast odsetek badanych okazujących zaufanie środkom masowego przekazu i związkom zawodowym. Należy też zauważyć, że wzrosła liczebność grupy ufających opozycji, ale w dalszym ciągu jest ona niewielka - należy do niej średnio co piąty badany. Zmniejszyło się równocześnie zaufanie do Kościoła, nadal jednak bardzo dużo osób darzy go ufnością. W okresie od lipca '87 do lutego '88 wyraźnie zaznaczył się spadek odsetków badanych deklarujących zaufanie do: rządu (o 21,2 punkta procentowego), PZPR (o 18,7), Rady Państwa (o 16,8), PRON (o 13,4). Wzrosły natomiast odsetki respondentów okazujących zaufanie: środkom masowego przekazu (o 3,6), opozycji (3,1), związkom zawodowym (1,6).

Tabela 2

w punktach procentowych

Instytucje i organizacje	Różnice pomiędzy odsetkiem badanych okazujących zaufanie	
	w listopadzie '87 a ich odsetkiem w lipcu '87	w lutym '88 a ich odsetkiem w listopadzie '87
Sejm	-7,3	-1,5
Rząd, Rada Ministrów	-9,7	-11,5
Wojsko	-2,4	-6,5
PRON	-6,0	-7,4
PZPR	-8,8	-9,9
Kościół	-3,2	-1,7
Rada Państwa	-11,8	-5,0
Związki zawodowe	-3,3	4,8
MO i resort spraw wewnętrznych	-6,5	-4,2
Opozycja	-2,0	5,1
Środki masowego przekazu	-1,8	5,4

2. Opinie o osobach aktywnych w życiu publicznym

Opinie o ludziach aktywnych w życiu społecznym i politycznym kraju analizowaliśmy w dwóch wymiarach: zaufania, jakim cieszą się w społeczeństwie, oraz ich popularności.

Miarą zaufania do "osób publicznych" - podobnie jak w przypadku instytucji - było pytanie, czy ich działalność dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami. Badaliśmy zaufanie do czterech wybranych osób: przewodniczącego Rady Państwa, I sekretarza KC PZPR gen. W. Jaruzelskiego, premiera Z. Messnera, prymasa Polski kardynała J. Glempa oraz L. Wałęsy (tab. 3). W okresie od lipca '87 do lutego '88 w społecznym zaufaniu do wymienionych osób nastąpiły zmiany podobne do tych, jakie zaobserwowano w przypadku instytucji. Tak więc zmniejszyły się wyraźnie (o kilkanaście punktów procentowych) odsetki ufających gen. W. Jaruzelskiemu i Z. Messnerowi. Nieznacznie zmalał odsetek okazujących zaufanie kardynałowi J. Glempowi, wzrósł natomiast odsetek ufających L. Wałęsie (tab. 4).

W celu ustalenia popularności osób publicznych przedstawiono badanym listę nazwisk wybranych osób aktywnych w życiu społecznym i politycznym kraju z prośbą o wypowiedź, czy: zyskały one ich sympatię, nie zyskały sympatii, są im obojętne lub czy są im nie znane. Dane zawarte w tabeli 5 wykazują, że najbardziej znanymi osobami w życiu publicznym Polski są: J. Glemp, W. Jaruzelski, J. Urban, M.F. Rakowski i Z. Messner. Największą sympatią cieszą się natomiast J. Glemp i W. Jaruzelski. Grupa ich sympatyków jest o kilkadziesiąt punktów procentowych większa niż grono badanych okazujących sympatię pozostałym osobom. W porównywanym okresie wyraźnie zmniejszył się odsetek darzących sympatią osoby pełniące najważniejsze funkcje w naszym kraju - przewodniczącego Rady Państwa, premiera i marszałka Sejmu. W okresie od listopada '87 do lutego '88 zwiększył się nieco odsetek sympatyków L. Wałęsy i A. Miodowicza. Ogólnie jednak zauważono tendencję do zmniejszania się sympatii prawie wobec wszystkich wymienionych osób.

Tabela 3

w procentach

Politycy	Deklarowany stosunek respondentów według terminów badań											
	XII '86			VII '87			XI '87			II '88		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
W. Jaruzelski	78,2	10,6	11,2	82,0	7,6	10,4	73,2	15,2	11,6	67,9	18,9	13,0
Z. Messner	.	.	.	64,6	14,0	21,4	60,4	21,7	17,9	52,7	26,6	20,5
J. Glemp	87,6	4,4	8,0	86,8	4,1	9,1	82,6	9,3	8,1	86,1	5,4	8,5
L. Wałęsa	20,0	48,0	32,0	18,2	40,3	41,5	18,5	48,4	33,1	24,1	40,7	35,0
a - zaufanie,	b - nieufność,	c - brak zdania.										

Tabela 4

w punktach procentowych

Politycy	Różnice pomiędzy odsetkiem badanych okazujących zaufanie	
	w listopadzie '87 a ich odsetkiem w lipcu '87	w lutym '88 a ich odsetkiem w listopadzie '87
W. Jaruzelski	-8,8	-5,3
Z. Messner	-4,2	-7,7
J. Glemp	-4,2	3,5
L. Wałęsa	0,3	5,6

Tabela 5

w procentach

Politycy	Deklarowany stosunek respondentów w lutym '88			
	sympatia	brak sympatii	obojętność	nieznajomość
W. Baka	7,5	13,8	29,6	49,1
K. Barcikowski	10,1	30,1	38,2	21,6
J. Baryła	4,6	15,0	32,6	47,9
J. Czyrek	10,1	20,6	41,4	27,9
J. Dobraczyński	26,9	22,2	33,5	17,5
J. Glemp	75,2	6,2	15,2	3,4
J. Głowczyk	2,6	9,8	23,3	64,2
W. Jaruzelski	56,2	17,6	20,8	5,2
C. Kiszczyk	8,5	29,3	31,4	30,7
M. Kotański	21,8	40,0	21,7	16,4
R. Malinowski	19,5	12,9	39,6	27,8
Z. Messner	26,7	26,9	34,8	11,6
Z. Michałek	13,6	11,1	23,6	51,7
A. Miodowicz	17,6	27,8	32,5	22,1
T.W. Młyńczak	7,0	9,0	30,8	53,2
M. Orzechowski	18,6	11,3	38,1	31,9
M.F. Rakowski	22,4	41,5	26,1	10,0
Z. Sadowski	13,2	14,7	28,5	43,7
Z. Szałajda	10,2	18,4	36,0	35,3
J. Urban	28,9	49,6	17,0	4,3
L. Wałęsa	25,7	30,7	29,8	13,5

Tabela 6

w punktach procentowych

Politycy	Różnice pomiędzy odsetkiem badanych deklarujących sympatię	
	w listopadzie '87 a ich odsetkiem w lipcu '87	w lutym '88 a ich odsetkiem w listopadzie '87
W. Baka	.	-3,1
K. Barcikowski	-4,6	-4,4
J. Baryła	-0,9	-3,8
J. Czyrek	-1,2	-3,7
J. Dobraczyński	-2,6	-4,3
J. Glemp	-1,4	-0,2
J. Głowczyk	-0,6	-2,1
W. Jaruzelski	-5,7	-7,2
C. Kiszczyk	-0,3	-6,9
M. Kotański	8,0	-7,8
R. Malinowski	-2,0	-7,1
Z. Messner	0,3	-9,3
Z. Michałek	2,3	-6,0
A. Miodowicz	-1,9	1,4
T.W. Młyńczak	0,0	-2,1
M. Orzechowski	1,3	0,1
M.F. Rakowski	-1,0	-3,7
Z. Sadowski	.	-3,9
Z. Szałajda	-2,4	-5,4
J. Urban	0,0	0,1
L. Wałęsa	-3,8	5,3